

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 5872

Tarih : 10.06.2024

10/1482

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Türkiye’de son yıllarda buğday üretimindeki azalmanın etkileri aynı zamanda bir gıda krizine de işaret etmekte olup, son açıklanan buğday alım fiyatlarının enflasyon ve diğer harcama kalemlerine oranla düşük olması endişe verici boyuttadır. Üretimdeki azalmanın neden ve sonuçlarının araştırılması ve üretimi artırmanın formüllerinin tartışılması, üreticinin sorunlarının tespiti ile çözüm yollarının ortaya çıkarılması amacıyla Anayasa’nın 98. ve İçtüzüğü’nün 104 ile 105 inci maddeleri uyarınca meclis araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederim. 10.06.2024

Meral DANIŞ BEŞTAŞ
Erzurum Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye’de son yıllarda tarım üretiminin desteklenmemesi nedeniyle ülke ekonomisinin can damarlarından birisi olan tarım adeta yok olmaya yüz tutmuş durumdadır. Mevcut ekonomik kriz, mazot ve gübre fiyatlarındaki artış ve çiftçinin desteklenmemesi gibi faktörler ülkeyi dışa bağımlı hale getirmiş durumdadır. Son olarak buğday alım fiyatları açıklanmış olup yapılan artırımın tarımı adeta bitirme noktasına getirdiği realitesi üretici ve dahi tüketici için kaygı verici olmuştur.

Tarım ve Orman Bakanlığı’na bağlı Toprak Mahsulleri Ofisi’nin 2024 hububat alım fiyatlarına göre ekmeklik buğday için ton başına 9 bin 250 TL ödeme yapılacağı duyurulmuştur. Resmi enflasyonun yüzde 75’e çıkmasına rağmen buğday alım fiyatında önceki yıla göre artış yüzde 12 olmuştur. Buğdayda kilogram fiyatının yalnızca 1 lira artması üreticileri zor duruma sokmuştur. Zira mazotta bir yıldaki artışın yüzde 109, ilaçta yüzde 66 ve gübrede yüzde 56 olduğu bir düzlemde üretici üretemeyecek konuma gelmiştir. Ziraat odası başkanları tarafından yapılan açıklamalarda buğdaydaki

malîyetin 10 lirayı aşmış olması karşısında, 9 lira olarak açıklanan fiyatın vahim olduğunun altı çizilmiştir.

TMO tarafından açıklanan diğer kalemler ise şu şekilde olmuştur: Arpa fiyatı ton başına 7 bin 250 TL, destekleme primi ise buğday için ton başına 1750 TL ve arpa için 750 TL şeklindedir. Böylece, destekleme primi sonrası fiyatlar ekmeklik buğdayda 11 bin 000 TL, makarnalık buğdayda 11 bin 750 TL ve arpada 8 bin TL'ye kadar çıkabilecektir. Yani, geçen yıla göre prim hariç şekilde ekmeklik buğdayda yüzde 12,1, makarnalık buğdayda yüzde 11,1 ve arpada yüzde 3,6 artış yapılmıştır. TMO'dan yapılan açıklamada, hububat hasadının mayıs ayı başında lokal olarak Adana ve Şanlıurfa'da başladığı ve izleyen günlerde Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri ile Kıyı Ege'de yoğun şekilde devam ettiği belirtilirken, ülke genelinde hasat oranının yaklaşık yüzde 5 seviyelerinde olduğu bildirilmiştir.

Son 10 içerisinde buğday ekim alanlarında yüzde 13,7 azalma görüldüğü kayıtlara yansırken TÜİK verilerine göre de hububatta toplam üretimin geçen yıla göre yüzde 5,4 azalacağı işaret edilmektedir. Bu azalmanın ise buğday üretiminin azalması ile doğru orantılı olduğu ve fiyatlar revize edilmediği müddetçe üretimde azalmanın kaçınılmaz olduğu ifade edilmektedir. Yine TÜİK'e göre, arpa üretiminin yüzde 8,7 oranında azalarak 8,4 milyon ton; çavdar üretiminin yüzde 11,5 oranında azalarak 270 bin ton; yulaf üretiminin yüzde 2,4 oranında azalarak 400 bin ton; mısır üretiminin ise yüzde 5,6 azalarak yaklaşık 8,5 milyon ton olacağı öngörülmektedir.

Buğdayın küresel düzeydeki sorunlarına karşı, diğer ülkelerin, üretici ve tüketicinin artan fiyatlardan etkilenmemeleri amacıyla önlemler aldıkları bilinmektedir. Nitekim iklim krizinin etkilerinin aynı zamanda gıda krizini de beraberinde getirdiği bilinen bir gerçekliktir. Coğrafi konumu ve iklim özellikleri itibarıyla Türkiye, üretim için son derece elverişli topraklara sahip olmasından ötürü yıllarca kendi kendine yeten ve dış alım gerçekleştirmeyen bir profilde idi. Ancak tarım politikalarındaki geriye gidiş, toprakların işlenmeme nedeniyle veriminin düşmesine; üreticiye destek verilmemesi üretimin azalmasına neden olmuştur. Enflasyon oranlarının önlenemeyen yükselişi karşısında üreticiye destek verilmemesi bir yana, alım fiyatlarının en asgariden tutulması üretimi bitirme noktasına getirmiştir. Yine TMO'nun alımlarındaki azalmanın, alım süreçlerindeki aksaklıkların da üretimde azalmayı tetiklediği bilinmektedir. Diğer yandan, çiftçilerin borç ve haciz tehdidi altında olduğu, ekipmanlarının masraflarını dahi ödeyemez durumda olduğu gerçeği, tarımcılığa büyük zarar vermiştir. Kuşkusuz tarımsal üretimin gerçekleşmemesi, dışa bağımlı ekonomiyi artırmış, bu da üretmeyen bir toplumu yaratmıştır. Üretimin mevcut olmadığı bir ortamda alınabilecek hiçbir önlemin ekonomik iyileştirmeyi sağlamayacağı da açıktır.

İzah etmiş olduğum nedenlerle bir meclis araştırması açılarak, tarımsal üretimdeki geriye gidişin ve buğday üreticilerinin sorunlarının ortaya çıkarılması ve çözüm üretilmesi noktasında çalışmalar yürütülmesinin gerekliliği açıktır.

2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	C. Otlu
3	MAHMUT DİNDAR	VAN	M. Dindar
4	NEJLA DEMİR	AĞRI	N. Demir
5	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	H. Turkoğlu
6	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	O. Faruk Gergerlioğlu
7	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	Ö. Sakı
8	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	A. Doğan
9	MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKİ	BATMAN	M. Rüştü Tiryaki
10	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	Z. Uçar
11	KAMURAN TANHAN	MARDİN	K. Tanhan
12	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	H. Olan
13	SEVİLAY ÇELENK ÖZEN	DİYARBAKIR	S. Çelenk Özen
14	YILMAZ HUN	IĞDIR	Y. Hun
15	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	Ö. Bartın
16	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	S. Erdoğan Saritaş
17	ALİ BOZAN	MERSİN	A. Bozan
18	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	A. Kaya
19	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	Ö. Öcalan
20	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	H. Bozdağ